

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrui
Mariui Skuodžiui

2021-03-29

sumin@sumin.lt

DĖL PARAMOS KELEIVIŲ VEŽĖJAMS

Prasidėjus Covid-19 sukeltai pandemijai ir dėl šios priežasties Lietuvos Respublikos Vyriausybei 2020 m. vasario pabaigoje paskelbus ekstremalią situaciją, o kovo mėnesį ir karantiną, uždarius prekybos centrus ir paslaugų teikimo bei ugdymo įstaigas, mokyklas ir universitetus, rekomenduojant darbą ir mokymosi procesus organizuoti nuotoliniu būdu, primygtinai rekomenduojant gyventojams, ypač vyresniems nei 60 metų ir pensininkams, kuo mažiau judėti ir keliauti, keleivių vežėjai patyrė didelių finansinių sunkumų, kurie prasidėjus antrai pandemijos bangai ir karantinui dar labiau sustiprino neigiamą Covid-19 poveikį.

Kaip matyti iš vežėjų pateiktų duomenų¹ (2 priedas), per 10 (dešimt) 2020 m. mėnesius (kovas – gruodis), keleivių skaičius sumažėjo 116,5 mln. arba 42 proc., lyginant su 2019 metų tais pačiais mėnesiais, nuvažiuota 29 proc. mažiau ridos (apie 47,6 mln. km), pajamos krito 52 proc., t.y. keleivių vežėjai negavo apie 86,9 mln. Eur planuotų pajamų. Informacija pagal keleivių vežimo tipą pateikiama 1 lentelėje.

1 lentelė

Covid-19 poveikis 2020 m. kovas-gruodis							
	Ridos sumažėjimas		Prarasta keleivių		Nuostoliai	Negauta pajamų	
	mln. km	%	mln. kel.	%	mln. Eur	mln. Eur	%
Keleivių vežimas, viso	-47,6	-29%	-116,5	-42%	-35,8	-86,9	-52%
Miestas ir priemiestis	-16,9	-16%	-111,8	-41%	-28,3*	-41,6	-40%
Tolimasis susisiekimas	-11,1	-35%	-3,2	-56%	-4,5	-15,3	-56%
Užsakomieji reisai	-15,8	-81%	-1,2	-76%	-2,4	-25,2	-90%
Tarptautiniai reisai	-3,7	-65%	-0,2	-85%	-0,6	-4,7	-84%
*- padidėję nuostoliai (dotacijos), kurie kompensuojami iš savivaldybių biudžetų. Įvertinus sumažėjusių transporto lengvatų poreikį (apie 17,9 mln. Eur), savivaldybių biudžeto lėšų poreikis padidėjo apie 10,4 mln. Eur.							

Labiausiai nukentėjo vežimas užsakomaisiais (turistiniais) reisais, o užsienio šalyse tokių vežimų visai neliko. Analizuojamais kovo-gruodžio mėnesiais, keleivių skaičius šiuose vežimuose sumažėjo 81 proc. (nuo 1,6 mln. iki 389 tūkst.), vežėjai patyrė apie 2,4 mln. Eur nuostolių, pajamos sumažėjo 90 proc., t.y. vežėjai, kurie dirbo užsienio šalių turizmo sektoriuje, jaučia neigiamą poveikį ir dabar, o atsigavimo požymių kol kas nėra.

¹ Duomenis pateikė 42 keleivių vežėjai (LKVA ir LINAVA), kurių apyvarta apie 195 mln. Eur, apie 80 proc. pervežtų keleivių ir nuvažiuotos ridos, apie 7 tūkst. darbuotojų, apie 3600 autobusų ir troleibusų.

Karantino pradžioje uždarius sienas, eismas tarptautiniais reguliariais reisais buvo sustabdytas, vėliau atnaujintas eismas į kaimynines šalis ir Ukrainą, „geriausias“ 25-30 proc. praėjusių metų lygis buvo pasiektas rugsėjo mėnesį, o prasidėjus antrai pandemijos bangai vėl krito ir gruodžio mėnesį buvo pervežta 95 proc. keleivių mažiau. Per visus 10 pandemijos mėnesius vežėjai prarado apie 245 tūkst. kel. (85 proc. mažiau), rida sumažėjo 3,7 mln. km (65 proc.), neteko apie 4,7 mln. Eur pajamų (84 proc.) ir patyrė apie 0,6 mln. Eur nuostolių.

Didelį neigiamą Covid-19 poveikį vežėjai patyrė tolimojo susisiekimo maršrutuose.

Per 2020 m. kovo-gruodžio mėnesius, tolimajame susisiekime pervežta 56 proc. mažiau keleivių (prarasta apie 3,2 mln. keleivių), vežėjai patyrė apie 4,5 mln. Eur nuostolių ir negavo apie 15,3 mln. Eur (56 proc. mažiau) planuotų pajamų. Vyriausybei nutraukus karantiną, birželio antroje pusėje vežėjai atnaujino eismą daugumoje aptarnaujamų maršrutų ir rida (tuo pačiu ir sąnaudos) rugsėjo mėnesį pasiekė 94 proc. 2019 m. lygį, tačiau keleivių buvo vežta tik 67 proc., o pajamos siekė 66 proc., lyginant su 2019 m. Prasidėjus antrai pandemijos bangai, suvaržius judėjimą tarp savivaldybių, gruodžio mėnesį keleivių skaičius krito apie 77 proc., rida – apie 48, o pajamos apie 77 proc. Sausio ir vasario mėnesiais padėtis dar blogesnė.

Pandemijos yra paveiktas ir vietinis (miesto ir priemiestinis) susisiekimas. Šiame verslo segmente dirbančios tiek savivaldybių valdomos, tiek privačios bendrovės per š.m. kovo-gruodžio mėnesius pervežė 41 proc. mažiau keleivių (apie 112 mln. kel.), nors rida sumažėjo tik 16 proc. (apie 16,9 mln. km), pajamos iš keleivių sumažėjo 40 proc. (apie 41,6 mln. Eur), todėl dotacijų poreikis padidėjo 87 proc. (28 mln. Eur), o įvertinus sumažėjusių transporto lengvatų poreikį (apie 18 mln. Eur), savivaldybių biudžeto lėšų poreikis padidėjo apie 10 mln. Eur.

Tiek vežėjų pateikti duomenys, tiek Lietuvos savivaldybių asociacijos² ir Statistikos departamento duomenys rodo, kad keleivių vežimo sektorius patyrė ir iki šiol patiria Covid 19 neigiamą poveikį.

Kada keleivių vežimo sektorius pasieks iki pandemiją lygį sunku prognozuoti, didelė dalimi situacija priklauso nuo epidemiologinės situacijos, neišku kada baigsis antroji pandemijos banga, ar bus trečioji banga, tačiau, neabejotinai, iki pandemijos lygis bus pasiektas tik po 1-2 metų ir tai ne visuose verslo segmentuose.

Pažymėtina, kad viešasis transportas yra būtinas siekiant tenkinti gyventojų poreikius keliauti, pasiekti darbą, mokyklą, universitetus, sveikatos ir kitas įstaigas, todėl šiame ūkio sektoriuje dirbantiems vežėjams reikalinga pagalba.

Be to, keleivių vežimas tolimojo ir tarptautinio susisiekimo maršrutais bei užsakomaisiais reisais, ypač užsienio šalyse, labai tampriai susijęs su turizmo sektoriaus veikla, kuri tikslinėmis priemonėmis remiama ne tik kitose šalyse, bet ir Lietuvoje. Tačiau keleivių vežėjai tikslinės paramos negauna.

Pažymėtina, kad visi vežėjai galėjo pasinaudoti prastovų subsidijos priemone, mokesčių VMI ir Sodra atidėjimo galimybe ir poprastovinėmis DU kompensacijomis. Tačiau prastovų subsidija skirta darbuotojams išlaikyti ir negali būti naudojamos kitoms būtiniausioms reikmėms. Be to, savivaldybių valdomos bendrovės negalėjo pasinaudoti jokiais INVEGA priemonėmis, kaip ir privataus kapitalo didelės bendrovės, nes jos nepriskiriamos mažų ir SVV įmonių grupei.

Galimybė pasinaudoti VIVA fondo paskolomis yra nepatraukli dėl didelių palūkanų ir negalima naudoti kitų paskolų refinansavimui, be to, jei įmonė turi finansinių įsipareigojimų kitiems bankams, turi gauti jų sutikimą naujiems įsipareigojimams, t.y. taip pat ribojama galimybė naudotis šio fondo paskolomis.

Atkreiptinas dėmesys, kad pati efektyviausia ir juntamiausia buvo poprastovinė DU kompensacijų priemonė, tačiau šiuo metu ji nėra planuojama.

Atsižvelgiant į tai, **siūlome:**

1. Remti vieną iš labiausiai nuo pandemijos nukentėjusių keleivių vežimo veiklą **nepriklausomai nuo įmonių nuosavybės formos (savivaldybių valdoma ar privataus kapitalo bendrovė) ir jų dydžio**.

2. Taikyti šias paramos priemones:

2.1. poprastovinės darbo užmokesčio subsidijos 1,5 MMA 12 mėn. po karantino (bent iki 2021 m. pabaigos);

² Lietuvos savivaldybių asociacijos [informacija](#).

- 2.2. paskolų (ar lizingo) palūkanų kompensavimas;
- 2.3. lengvatinės paskolos (arba valstybės garantija);
- 2.4. GPM subsidija nuo 2019 metais sumokėto GPM. Subsidijos dydis – pagal apyvartos kritimą, palyginamuoju su tuo pačiu laikotarpiu 2019-2020 m.

3. Numatyti tikslines paramos priemones pagal vežimo rūšis (išsamus pasiūlymų aprašymas pateiktas šio rašto 1 priede):

3.1. vietinis susisiekimas - kompensuoti savivaldybėms patirtas papildomas išlaidas, susidariusias karantino metu vykdant keleivių vežimo vietinio (miesto ir priemiestinio) susisiekimo viešųjų paslaugų įsipareigojimų vykdymui;

3.2. tolیمasis susisiekimas – suteikti paramą tolimojo susisiekimo vežėjams iš sutaupytų valstybės biudžete transporto lengvatų lėšų. Gauta parama galėtų būti naudojama VMI ir Sodra mokesčiams mokėti ir grįžtų atgal į valstybės biudžetą;

3.3. tarptautinis reguliarus ir užsakomieji vežimai – suformuoti paramos krepšelį, kuris vežėjams galėtų būti paskirstytas proporcingai ridai, kuri galėtų būti apskaičiuota pagal 2019 metais Europos bendrijos kelionės lape ir Lietuvoje naudojamame keleivių vežimo lape nurodytą ridą užsakomiesiems reisams, o tarptautiniame reguliariame susisiekime – pagal vežėjų pateiktus duomenis.

PRIDEDAMA: 1. Tikslinės paramos priemonės, 1 priedas, 2 lapai.

2. Duomenų lentelė, 2 priedas, xls formatas.

Pagarbiai

Lietuvos nacionalinės vežėjų automobiliais
asociacijos „LINAVAL“ generalinis sekretorius

Zenonas Buivydas

Lietuvos keleivių vežimo asociacijos
prezidentas

Gintaras Nakutis